

ÅRSREDOVISNING 2023

Länsmuseet Gävleborg

885000-7413

Ockelbo®

en skoterhistoria

14 januari - 19 mars 2023

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Innehåll

Verksamheten år 2023	2
Om Länsmuseumet Gävleborg	4
Utställningsverksamhet (i urval)	4
Tillfälliga utställningar:.....	4
Studion:	6
Basutställning	7
Utställningar utanför museet	7
Programverksamhet	8
Pedagogik och familjeaktiviteter	12
Samlingsförvaltning	16
Kulturmiljö	18
Digital närvaro	19
Förvaltningsberättelse	20
Förändringar i eget kapital.....	22
Resultaträkning.....	23
Balansräkning	24
Redovisningsprinciper och noter.....	26
Förvaltade stiftelser	31
Underskrifter	32
Revisionsberättelse.....	34
Bilaga 1: Besöksstatistik 2023.....	38
Bilaga 2: Personal 2023.....	40
Bilaga 3: Utställningar 2023.....	41
Bilaga 4: Förvärv till samlingarna 2023.....	43
Bilaga 5: Styrelseuppdrag och samrådsgrupper 2023	46
Bilaga 6: Kulturmiljö	47

Verksamheten år 2023

Knappt hade doften av Margareta Perssons pepparkakshus vädrats ut ur museets entréhall när oljedoftande skotrar brummade in i museet med utställningen Ockelbo – en skoterhistoria. En publiksuccé som invigdes i januari – där en ny målgrupp hittade till museet, en utställning som tilltalade hela familjen – industri- och designhistoria med närtidsnostalgi och lokal förankring med nationell kultstatus. Sommarens dragplåster bland de tillfälliga utställningarna var 50 år på Folkparken – Från Charlie Parker till Kent, med fotografier från Folkparken i Gävle med Abba, Snoddas, Motörhead, Lill-Babs och Europe för att nämna några.

Besökarna vallfärdade till museet och lade grunden för 2023 års fina publiksiffror – dryga 76 000 besökare i museibygnaden samt utanför på gården. Ett nytt rekord! Med hjälp av de orangea skotrarna lämnade vi pandemiåren bakom oss.

Aktiviteterna har under året varit många i antal, programverksamheten når över 100 unika tillfällen med föredrag, visningar, vernissager med mera. Något utöver det normala var den uppskattade medeltidsdagen i Söderhamn, på Faxeholm. På platsen låg en borg som togs i bruk under 1390-talet och brändes ned vid Engelbrektupproret 1434. Medeltidsdagen innehöll bland annat arkeologisk visning, marknad, hantverk, modevisning samt uppvisning av slaget vid Faxeholm. Ett lyckat samarbete med Söderhamns kommun, Söderhamns museiförening samt en mängd ideella föreningar. Under hela dagen beräknas besökarna till ca 1 000 personer!

Föredragen har under året varit många och lyckade – en nyckel har varit kontinuiteten men självklart också det spännande kulturhistoriska innehållet.

Föreläsningsserien Historien händer här arrangeras för tredje och fjärde säsongen under vår och höst 2023 – ett samarbete med Träffpunkterna, Kultur för äldre samt Gävle kommun. Serien har blivit inarbetad och mycket populär – den live-streamas och sprids till bibliotek och äldreboenden genom kultursamordnare på Gävle kommun.

Pedagogernas verksamhet med inriktning mot skolan har under 2023 nått nästan 2 800 elever (vuxna och barn), i form av bokade besök. Visningar för gymnasieungdomar i samband med Folkteaterns föreställning Kallocaïn och skolbesök i anslutning till utställningen Socker, spel och strömning har utgjort ryggraden av de bokade skolbesöken. Kulturmiljöpedagogiken samt världssarvpedagogiken är också fokusområden som utvecklats under året. En stor del av pedagogiken sker genom olika evenemang eller besök ute i länet. Under 2023 har museets pedagoger besökt skolor i följande kommuner: Bollnäs, Gävle, Hudiksvall, Ljusdal, Nordanstig och Ovanåker. Slöjdläger i Rengsjö för ungdomar samt lovaktiviteter som genomförts är bra exempel på övrig interdisciplinär verksamhet och samarbete med avstamp i det pedagogiska fältet.

Den efterlängtade basutställningen med Gefle Porslin & Bo Fajans öppnades under försommaren. Vardagsporslin och praktpjäser finns nu att ta del av på våning 2. Industri- och designhistoria med hög igenkänningsfaktor. Denna utställning har till stor grad påverkat arbetet på samlingsförvaltningen då förvärv, hantering, digitalisering samt registrering av keramikföremål har genomförts.

Ett annat fokusområde för samlingsförvaltningen har varit kunskapsuppbyggnad kring Ahlgrens-samlingen, men även konstsamlingen, då vi i december öppnade utställningen Minerad terräng? – nya verk till konstsamlingen 2012 – 2023 en utställning som pågår till våren 2024.

Under 2023 firade H.M. Konung Carl XVI Gustaf 50 år på tronen och besökte därmed alla residensstäder i riket. Den 21 augusti stod Gävle på tur och en av programpunkterna var ett besök på läns museet. Den tillfälliga utställningen med fotografier av kungliga besök i Gävleborg genom tiderna blev uppskattad av kungen och drottningen men även konsten samt designavdelningen med keramik och glas uppskattades. Mediauppbådet var stort under dagen och museets trädgård var fylld av barn och vuxna.

På höstkanten rullade SVT:s storsatsning på historia ut i tv-rutan: Historien om Sverige. Ur museets samlingar lyftes Kråknäsfyndet – ämnesjärn och järnluppar. Föremålen syntes i avsnittet som kallades Metallernas tid. Museet hade guidevisningar baserade på avsnittens teman, men med fokus på Gävleborg. Intresset var stort för dessa allmänna visningar och vid varje enskilt tillfälle har antalet deltagare under hösten legat på mellan 31 och 45 personer.

Kulturmiljöavdelningens arkeologer och byggnadsantikvarier har utfört ett stort antal arbeten på uppdrag från kommuner, församlingar, privatpersoner och företag, som bidragit till kunskapsuppbyggnad kring byggnader, miljöer och fornlämningar i Gävleborgs län. Arbetena har avrapporterats i rapporter och PM. År 2023 sammanställdes 38 rapporter som finns att ladda ner från museets hemsida. Se bilaga 6: Kulturmiljö för mer utförlig information.

Avslutningsvis kan det konstateras, att sett till besöksantal i museibygnaden, var december även detta år en stark månad. Julmarknaden och det utställda pepparkakshuset, som denna gång gjordes av Erik Olof Wiklund, är omåttligt populära och inarbetade hos besökarna. Under december månad besökte över 13 000 personer museibygnaden!

Om Länsmuseet Gävleborg

Länsmuseet Gävleborgs övergripande uppdrag inom museiverksamhet och kulturmiljö samt bild- och formkonst samt slöjd beskrivs i bilagan 1 till den regionala kulturplanen.

Utställningsverksamhet (i urval)

Tillfälliga utställningar:

Ockelbo – en skoterhistoria

Utställningen öppnade den 14 januari och visade flera exempel på skotrar, digitaliserade filmer, reklammaterial och annat från en viktig industri i länet. Ca 10 000 unika besökare kom under perioden och därav många motorintresserade personer som inte hade varit i museet tidigare.

Krås & Krona | Emelie Farkas

I mars öppnade en konstutställning med Emelie Farkas, som även var mottagare av Lars Matton-stipendiet som delas ut av Gävle musei vänner. Utställningen var en blandning av skulptur, installation och måleri med ett fokus på undersökande av makt, normer och beteenden samt material såsom järn, keramik och glas.

VI LEVER – 50 år på folkparken - Från Charlie Parker till Kent

En utställning med artistporträtt som förvånar! Många artister, till exempel Björn, Benny, Agneta och Annifrid, senare ABBA, stod på scenen i Furuviksparken 1973 och fick 4 500 kronor i gage. Till bilderna visades mycket rekvisita, bland annat två klänningar som har tillhört Lill-Babs.

Kungliga besök i Gävleborg - 50 år på tronen

Fotografier av H.M. Konungen och kungaparet i Gävleborg ställdes i ordning med anledning av att Karl XVI Gustaf har suttit 50 år på tronen. Större delen av bildmaterialet bidrog länets press med, men en insamling gjordes också med upprop på sociala medier, varpå ett 20-tal bilder skickades in. Kungaparet skulle ha besökt Gävle och länsmuseet den 23 februari, men besöket blev framflyttat till den 21 augusti och utställningsperioden blev därmed förlängd.

Kuriosakabinett - Magasinets hemligheter

I april öppnade en mindre utställning som utgick från museets rika samlingar av allehanda ting. Utställningen är ett sätt att, tillsammans med fler publika visningar i magasinet, än mer tillgängliggöra länets kulturhistoriska samlingar.

Home | Sarah Khayat

Vad gör en plats till ett hem? Det är frågan som Gävles fristadskonstnär har ställt sig i verket som utgör en central del i utställningen – en illustrerad animation som påminner om bilderna i en barnbok. Sarah Khayat är grafisk designer, illustratör och bildkonstnär som föddes i Damaskus, Syrien 1990. Ett hem hon tvingats lämna. Tidigare i år välkomnades hon till Gävle som fristadskonstnär genom fristadsorganisationen ICORN. Utställningen på läns museet är hennes första separatutställning i Gävleborg.

Minerad Terräng? Nya verk till konstsamlingen 2012–2023

Konst är ett av läns museets profilområden. Här finns en av Sveriges finaste och mest pedagogiska samlingar av svensk konst utanför Stockholm, Göteborg och Malmö. En samling som innehåller mästerverk från många epoker och som sträcker sig från 1600-talet till idag. I denna utställning presenteras nyförvärv mellan år 2012 och 2023, av totalt 28 konstnärer. Konstsamlingen är länsinvånarnas kulturarv, ett nationellt och regionalt kulturarv med sin bas i Gävle.

Fotomaraton 2023 – evenemang och utställning

I början av oktober arrangerades Fotomaraton 2023, en 24 timmar lång fototävling. Ett 80-tal fotografer deltog och nästan 500 bilder togs – alla dessa foton presenterades sedan i en utställning. Fotografierna kommer (med tillstånd från fotograferna) även att inkorporeras i museets fotosamling och blir därmed en samtidsdokumentation i gränslandet mellan dokumentärt och konstnärligt fotografi. En utställning med ett lyckat evenemang som engagerat många gävleborgare.

Standaret från IWSA

Utställningen, som öppnade den 23 september, visade standaret från organisationen International Women Suffrage Alliance, inlånat från Fredrika Bremer-förbundet. Utställningen lyfte organisationens historia och standarets tillkomst, men även föremål från museets samlingar och en inlånad

rekvisitaklänning från Folkteatern Gävleborg fick berätta historien om den långa kampen för kvinnlig rösträtt.

Ropen skalla: rovor åt alla! | Sara Erkers

Utställningen är resultatet av ett årslångt konstprojekt. Under år 2022 gjorde Sara Erkers en konstnärlig utforskning av Arkiv Gävleborgs samling av fanor och standar med stöd av Kultur Gävleborg. Utifrån den historiska samlingen har Sara Erkers skapat textila verk i format av fanor, standar och banderoller som sedan visades i utställningen tillsammans med historiska fanor från Arkiv Gävleborg.

Studion:

Utställningslokalen Studion i museibygnaden är primärt avsedd för barn, ungdomar och skolor – men här finns även utrymme för mindre utställningar och projekt i varierande omfattning och format.

Sommargäst på Limökungens ö

I denna utställning visades fotografier som är tagna på Limön. Bilder är hämtade från Olle Lundgrens familj samt andra Limö-familjers samlingar. Limön hade vid 1800-talets slut cirka 50 bofasta invånare. Bland dem fanns sex fiskarfamiljer och en arrendator, som bedrev ett mindre jordbruk på ön. Utställningen visar Limön under den första hälften av 1900-talet, när fiskare och sommargäster levde sida vid sida. Fotografierna planeras att under 2024 förvärfvas till museets samlingar genom gåva och kommer att digitaliseras. Fotografierna är kulturhistoriskt värdefulla, vilket publiktillströmningen till den lilla utställningen också vittnade om.

JAGPORTRÄTT | Kulturskolans vårsalong

Elever från Kulturskolan ställde ut sin årliga Vårsalong, denna gång på temat porträtt och självporträtt. Kulturskolans elever har skapat konst i olika uttryck och tekniker. Eleverna går Bild och form, Foto och Graffiti där de fått möjlighet att skapa utifrån JAGPORTRÄTT, där de uttrycker "Vem är jag, vad är jag och vad vill jag visa".

Fantasia – Nya världar | Rapatac Gävle

Under hösten och våren har barn från Rapatac Gävle lärt sig grundläggande kunskaper i fotografering och redigering. Utifrån bland annat temat känslor och fantasi har sedan en utställning växt fram som presenterades i Studion på läns museet under sensommaren 2023.

Basutställning

Den permanenta utställningen Gefle Porslin & Bo Fajans blev färdigställd under försommaren och har dragit många besökare till museet. Att påstå att den varit efterlängtd är en underdrift och nu får den designintresserade besökaren sina behov tillgodosedda då den även angränsar till Gunnar Cyrén-salen. En stor mängd föremål visas, allt från vardagsporslin till praktpjäser. Passa även på att se och lyssna till videointervjun med Algy Bsenko som berättar om hur det var att arbeta på Gefle Porslin under 40-talet.

Utställningar utanför museet

Ohtsedidh

Vandringsutställningen Ohtsedidh, om samisk närvaro i Gävleborg, Dalarna och Västmanland, har visats på ett flertal platser i länet, bland annat i kulturhuset i Hudiksvall. Ohtsedidh visades även på Träslottet i Arbrå och på Söderhamns bibliotek. Det samiska kulturarvet väcker ett stort publikt intresse, även nationellt. Ohtsedidh har under våren visats tre månader i Vadstena Klostermuseum. Vandringsutställningen har producerats i samarbete mellan Dalarnas museum, Västmanlands läns museum, Läns museet Gävleborg, stiftelsen Gaaltije – sydsamiskt kulturcentrum i Östersund, Ájtte – svenskt fjäll och samemuseum samt Idre sameby.

Finska krigsbarn – Hitförda av krigets stormar

Under krigsåren kom mer än 4 000 barn till Gävleborg. Berättelsen om de finska krigsbarnen är en del av vår historia. Utställningen har under året visats på biblioteket i Söderhamn, Harmångers bibliotek samt i Andersberg i samband med ett framträdande av Skottes musikteater. Utställningen är producerad av Läns museet Gävleborg i samverkan med Arkiv Gävleborg och Gävle Kommunarkiv.

Idag är jag rom, Extra allt och Under ytan

Dessa tre vandringsutställningar som lyfter minoriteter, psykisk ohälsa och neuropsykiatriska diagnoser från barn och ungdomars perspektiv har turnerat flitigt genom åren sedan de producerades och även så under våren 2023. De är för närvarande relativt slitna och inte i tillräckligt gott skick för att lånas ut. Arbetet med att uppdatera dessa populära vandringsutställningar har påbörjats under hösten.

Vem är jag? – Tallbo

Konstnären sedd med egen blick. Självpporträtt från tre århundraden presenterades i Tallbo, Ecke Hedbergs konstnärshem, där museet årligen visar en egenproducerad utställning från samlingarna.

Självpporträtten i denna utställning omfattar en period av 169 år och sträcker sig över tre sekel. Från det Rembrandtinspirerade geniet till vardagen med laptoppen i knät, uppkrupen i sängen. En visning för allmänheten genomfördes på plats under utställningsperioden.

Se bilaga 3 för en fullständig lista av utställningar.

Programverksamhet

Föredrag/Föreläsningar

Historien händer här är en serie föredrag i museets hörsal som under år 2023 gjorde sin tredje samt fjärde säsong - med totalt 12 föredrag. Programpunkten arrangeras tillsammans med Gävle kommun, Kultur för äldre och Träffpunkterna. Det har blivit ett väl inarbetat koncept som drar mycket publik. Föredragen ges två gånger under en vecka; tisdag lunch och onsdag kväll. Tisdagens föredrag livestreamas och publiceras sedan i museets spellista på Youtube.

Lunchföredragen är vanligtvis i princip fullsatta och genom livestreamingen når vi många personer, både i länet och utanför, som inte har möjlighet att ta sig till museet. Innehållet baseras ofta på våra egna samlingar och lyfter därigenom foto- och föremålssamlingen samt plattformen DigitaltMuseum.se. Då den tidigare nämnda basutställningen med keramik från Gefle Porcelain och Bo Fajans öppnade under sensvåren hölls flertalet föredrag i hörsalen med keramiken i fokus. Välbesökt och efterlängtad!

Externa föredragshållare

För ett varierat och attraktivt utbud av högkvalitativa föreläsningar och föredrag bjuder länsmuseum in ett antal externa föreläsare varje år. Detta smörgåsbord med varierande inriktningar lockar ofta nya besökare med ett specialintresse till hörsalen.

Föredraget Hitlers vänner i Gävle med Ulf Ivar Nilsson hölls i februari och behövde dubblas med anledning av det stora intresset för ämnet. Hörsalen tar max 100 besökare och ändå kom inte alla in. Övriga externa föredrag var Anders Jakobssons föredrag Svinlandet som handlade om dumpstring av mat, Per Faxneld om spiritister, teosofier och frimurare vid sekelskiftet 1900. Olors-Kristin berättade om sitt eget slöjdande utifrån vår kulturhistoria och något utöver det

vanliga var en dramatisering av och med Annacari Jadling-Ohlsson som framförde Wilhelmina Skogh – en hotelldrottning att minnas. För den arkitektur- och byggnadsvårdsintresserade åhöraren fanns Gustav Bergströms föredrag Varsamt är hållbart att ta del av.

Medeltidsdag på Faxeholm, Söderhamn

Den 3 juni gick en stor medeltidsdag av stapeln på Faxeholm i Söderhamn. Där fanns under senmedeltiden en av kronans borgar som stormades och brändes ner av de skattetyngda hälsingarna år 1434 i samband med Engelbrekts-upproren. På platsen har det gjorts flera arkeologiska undersökningar av arkeolog Mats Mogren under 1980- och 1990-talen. Fynden finns i läns museets magasin. Det rör sig bland annat om hänglås, nycklar, knivblad, delar av rustningar, hästskor, ämnesjärn, armborstpilspetsar, tärningar och pärlor. (I Söderhamns museum finns dessutom ett tvåhandssvärd från 1400-talet som påträffades redan på 1930-talet.) Tillsammans med Söderhamns kommun, Söderhamns museum, Mats Mogren, hembygdsföreningar och flera lokala/regionala re-enactment-föreningar gjordes en programdag med arkeologiska visningar på holmen, visning av fynd, medeltida modevisning, marknad, lekar och musik samt knektar i tidstypiska dräkter. Omkring 1 000 personer besökte arrangemanget!

Arkivens dag i Ljusdal

I november genomfördes Arkivens dag tillsammans med Ljusdals kommun, Arkiv Gävleborg, Regionarkivet och Ljusdalsbygdens museum med bland annat en historisk rundvandring med folkrörelserna.

Minoritetsveckan

Under minoritetsveckan i början av oktober 2023 hölls följande programpunkter:

- Föredraget Att konstruera en nation - ett samarbete mellan Arkiv Gävleborg, Frantz Wagner-sällskapet, Hälsinglands museum, Läns museet Gävleborg, Gävle kommun och Region Gävleborg, med stöd av Diskrimineringsbyrån Gävleborg
- Minoriteter i konsten - en visning i museets konstsalar som genomfördes två gånger under veckan
- Jag är ett träd - en koreografisk föreställning för hela familjen av Kaveri-kollektivet, i samarbete med Region Gävleborg
- Utställningen Skogsfinnar visades i Studio
- Utställningen Ohtsedidh var utlånad till Söderhamns bibliotek under perioden

Tusen år i ...

Två av museets pedagoger har under året tillsammans genomfört tre föredrag under temat Tusen år i ..., där föredrag har hållits med starkt lokalt fokus på en by. Pedagogernas respektive kompetens och expertis användes till varsin halva av föredraget (järnålder till 1600-tal respektive 1700-tal till nutid). Ett mycket roligt sätt att arbeta tillsammans som resulterade i mycket uppskattade och välbesökta föredrag med många besökare som delade med sig av egna berättelser från byarna. Föredragen handlade i tur och ordning om Hemlingby, Sätra och Järvsta. Det sistnämnda föredraget var av så stort intresse att man tre gånger fick byta lokal och föredraget hölls till sist i Folkets hus i centrala Gävle. Föredraget resulterade i att den lokala hembygdsföreningen, som ville fånga upp det stora intresset, startade en studiecirkel om byns historia.

Marknader

Marknaderna i museibyggnaden och på tomten som exempelvis vårmarknad, skördemarknad och julmarknad är årligen återkommande och välbesökta evenemang.

I maj anordnade Läns museet Gävleborg och Slow Food Gästrikland vårens traditionella matmarknad. Lokala matproducenter stod sida vid sida med Omställning Gävle och Naturskyddsföreningen. Ett nytt inslag var information om Potatisuppropet! Länets självproduktion av potatis ligger idag på 11% och kan höjas - Potatisuppropet! uppmanar till att själv odla och att handla potatis av lokala odlare.

I september hölls traditionsenligt en välbesökt skördemarknad på läns museets tomt, ett samarbete med Slow Food Gästrikland.

Den andra advent anordnades den traditionsenliga julmarknaden i samarbete mellan läns museet och Gästrike-Hälsinge hembygdsförbund. Marknaden besöktes av cirka 2 500 personer och ovanligt många lokala hantverkare, slöjdare, matproducenter och föreningar deltog.

Keramikmässan i hörsalen är ett årligen återkommande evenemang, som görs i samarbete med Geflekeramikens vänner. Det var ett extra stort intresse i år, då basutställningsdelen med föremål från Gefle Porslin och Bo Fajans öppnades under försommaren.

Historien om Sverige - visningar

Under hösten 2023 började sändningen av SVT:s storsatsning Historien om Sverige. Kråknäsjärnet samt järnlupparna från Läns museet Gävleborg bidrog till avsnittet om metallernas tid. Ämnesjärnen är 2 000 år gamla, vilket gör dem till de äldsta i Sverige och de 1 500 år gamla järnlupparna är av extremt god kvalitet – föremålen är funna vid Kråknäset i Torsåker. Visningar i museet gjordes efter

samma tidsepok som SVT:s avsnitt efterföljande söndag. Under hösten hölls publika visningar om stenåldern, metallernas tid samt vikingatid - innehållet anpassades efter museets utställda föremål och Gävleborgs historiska kontext. Dessa visningar var väldigt populära och vid ett tillfälle var det 50 personer på en visning. Då Hälsinglands museum har ett flertal föremål med i tv-programmet har vi samarbetat och lyft denna historiesatsning och Gävleborgs bidrag på respektive museums hemsida.

Övrigt

Museer och auktionsverk arbetar båda med kulturarv, den ena bevarar det, den andra säljer det. Ett samarbete prövades med Gästriklands auktionskammare i april. Ungefär som i SVT:s program Antikrundan kunde gävleborgare ta med sig sina föremål till värderingspersonerna från auktionshuset. Själva värderingen ägde rum i ett slutet rum.

Under Kulturarvsdagen i september deltog länsmuseum i ett arrangemang för allmänheten på visningsgården Ersk-Mats i Hassela då även en rekonstruerad storhässja, en hög torkningsanordning för råg, invigdes. Arrangemanget skedde i samverkan mellan Nordanstigs kommun, länsmuseum och den timmerman som byggt storhässjan.

Tillsammans med stiftelsen Forsbacka bruk har det bjudits in till ett flertal berättarkvällar om brukshistoria. Museets pedagoger har visat bilder och berättat och deltagarna har fått dela med sig av sina egna minnen och berättelser.

Å-draget

Å-draget är ett återkommande evenemang i september där länsmuseum deltar med extra kvällsöppet och aktiviteter och mängder av besökare stannar till vid museet. Detta är ett bra tillfälle att nå den ovane museibesökaren. År 2023 erbjöds barnstadsvandring i samarbete med Sveriges Fängelsemuseum, visningar i museets permanenta och tillfälliga utställningar, evenemang i form av musik-quiz med anledning och utgångspunkt i Folkparksutställningen och tidigare nämnda aktiviteten med att hitta Sälis i museet.

Ett barn- och ungdomsstipendium delas årligen ut under Å-draget, det ska gå till en person eller organisation i Gävleborg för att möjliggöra projekt eller aktiviteter om kulturarv och lokalhistoria av, med eller för barn och ungdom. Årets pristagare 2023 var Jacob Strand, som vill göra en dokumentär om den ödelagda byn Lumsvik i Årsunda socken.

Kärleksbron

Den 14 februari, Alla hjärtans dag, hölls en kärleksmanifestation på den lilla Murénbron och cirkusakrobatik framfördes utanför museet med en videoprojektion med innehåll från museets samlingar. Temat var kärlek på cirkus och paret Fortuna och Bazola (Ingeborg och Charles). Detta var ett samarbete mellan läns museet, Gävle kommun och Gävle City.

Pedagogik och familjeaktiviteter

Lovaktiviteter

Temat för sportlovet var stenålder och pedagogerna visade utställningen Spår av liv, som behandlar Gävleborgs forntid. Därefter var det öppen stenåldersverkstad i ateljén. Barnen kunde arbeta i lera, med trådslöjd eller papper. Verkstaden med trådslöjd gjordes även i Långheds bygdegård och i Hälsinglands museum.

Under påsklovet kunde barn och familjer leta efter ägg som tuppen Hojhoj hade gömt i museet. Detta grepp, att låta barn leta efter saker i museet, har visat sig oerhört populärt. Första gången museet prövade det var under julen 2022. Denna barnanpassade aktivitet återupprepades under Å-draget med figuren Sälis, som gömt sig kring föremål och konst i museet med anknytningar till vatten.

Hantverk och pyssel med påsktema arrangerades för allmänheten i stora ateljén under två dagar.

I samarbete med Gästrikre Hälsinge hemslöjdsförbund arrangerade läns museet ett tre dagar långt slöjdläger för ungdomar sommaren 2023. Lägre finansierades genom medel från Kultur Gävleborg. Lägre deltagare var mellan 16–25 år och de 12 platserna fylldes snabbt. Åldersspannet hos deltagarna togs fram av hemslöjdsförbundet som upplevt att ungdomar i just de åldrarna är svåra att nå inom föreningsslöjden. Deltagarna var hemmahörande både inom länet och utanför länet. Lägre hölls på Västerby hembygdsgård i Rengsjö och lägerledare var Ulrika Olsson från läns museet och slöjdaren och konstnären Helena Bratt från Rengsjö. Under lägerdagarna fick ungdomarna prova på bland annat täljning och stickning. Studiebesök skedde såväl på hembygdsgården som hos lokal konstnär. Bratt höll också föredrag och workshop kring traditionella färgtyper och måleri.

Under sommaren deltog läns museet i Sommarglädje, anordnat av det sociala samhällsprojektet Våra barns framtid, för sommarlovslediga barn som inte självklart har en sommaresemester med sina föräldrar. Sommarglädje har även ett integrationsfrämjande syfte. Läns museet bidrog med gamla lekar, spel och tävlingar på Testebovallen. Pedagogerna berättade spännande historier om skog och jakt från gamla tider. Grupper av barn från Sommarglädje har besökt

museet, där de under en halv dag bjudits på besök i utställningarna och olika aktiviteter.

Under höstlovet hölls fyra välbesökta lovaktiviteter riktade mot barn och familj: två verkstadstillfällen på tema spökpysel i museets ateljéer samt en spökväll ute på museitomten. Den sistnämnda är ett samarbete med teatergruppen Pegasus där ett antal karaktärer med lokal fokus gestaltas, från folktro och sägner men även verkliga personer som en gång levde i vårt område. Ett mycket uppskattat pedagogiskt verktyg för att lyfta fram olika människooöden och berättelser. En barnstadsvandring tillsammans med fängelsemuseet genomfördes också.

Världsarvspedagogik

Länsmuseet Gävleborg och Hälsinglands museum har gemensamt utarbetat ett pedagogiskt världsarvslektionsmaterial för årskurs 1–9. Varje lektion är kopplad till läroplanen (Lgr22). Lektionsmaterialet kommer att implementeras under år 2024.

Länsmuseets världsarvspedagog har haft flera visningar på temat för barn och vuxna, men även använt Ystegården i Forsa och Ersk Mats-gården i Hassela för både skolklasser och lärare. I samarbete med Hälsinglands museum lyftes även den romska närvaron på hälsingegårdarna fram.

Eleverna i årskurs F-1 från Segersta skola vann årets världsarvsvykortstävling, de firades med tårta och upptryckta vykort. En mindre utställning av skolornas bidrag gjordes i museet, totalt deltog åtta skolor i tävlingen med 25 bidrag.

Pedagogiska projekt

Framtidens kulturarvspedagogik – museer i norr är ett treårigt (2021–2024) interregionalt samverkansprojekt mellan åtta museer; Åttio svenskt fjäll och samemuseum, Dalarnas museum, Jamtli, Länsmuseet Gävleborg, Norrbottens museum, Skellefteå museum, Värmlands museum samt Västernorrlands museum. Projektledning och administration ligger hos Västernorrlands museum. Projektet syftar till att främja erfarenhetsutbyte, kunskapsuppbyggnad och utveckling avseende kulturarvspedagogisk verksamhet vid regionala museer i norra Sverige samt Åttio. Målet är att utveckla samverkansformer och metoder för kulturarvspedagogik, med särskilt fokus på lokala och regionala perspektiv samt målgruppen barn och unga.

Länsmuseet ingår i en referensgrupp till Rapatacs treåriga projekt Somewhere in Sandviken, där syftet är att barn och ungdomar i Sandviken ska lära känna sin stad. Genom projektet får barn och ungdomar grundläggande kunskap i demokrati och olika samhällsprocesser. De får möjlighet att känna att de har makten att kunna vara med och utveckla sin stad, att deras röster och åsikter är

värdefulla. Projektet syftar även till att integrera människor genom att minska fördomar om olika områden och platser.

Kulturmiljöpedagogik

Länsmuseets kulturmiljöpedagog har under 2023 besökt skolor i Hassela, Knåda (Edsbyn) och Sätra (Gävle) och genomfört kulturmiljöpedagogiska dagar. Dessa riktar sig i regel mot låg- och mellanstadiet och innehåller föredrag om lokal historia, prova på-hantverk, se och känna på föremål från museets samlingar samt en exkursion till någon lokal kulturhistorisk/ärkeologisk plats för att läsa landskapet och leta fornlämningar.

Länsmuseet Gävleborg genomför återkommande föreläsningar i guideutbildningen vid Forsa folkhögskola för auktoriserade hälsingeguiden.

En av länsmuseets byggnadsantikvarier har under augusti och september hållit tre rundvandringar i Ljusdals tätort för grupper av gymnasieelever vid Slottegymnasiet i Ljusdal.

Kallocain

Under hösten genomfördes ett samarbete med Folkteatern Gävleborg som visade pjäsen Kallocain där gymnasieungdomar först fick visningar på länsmuseet med anknytande tema. Denna period gick inbjudan till skolor i Hudiksvall, Gävle och Sandviken. Totalt blev det 9 visningstillfällen i museet för cirka 480 elever.

Socket, spel och strömming

Utställningen Socket, spel och strömming handlar om Gävles historia. I utställningen får eleverna möta ett svunnet Gävle, men även staden som de känner den idag. Föremål och fotografier berättar många spännande historier. Vad vet eleverna om Gävle och hur tror de att staden kommer att se ut och vara om 100 år?

Socket, spel och strömming har iordningställts särskilt för Gävle kommuns årskurs 3 och i april genomfördes visningar för i stort sett samtliga treor. Det blev totalt 400 barn som kom på visningar i utställningen.

Workshops i stora ateljén med verksamma slöjdare/konstnärer

Med stöd från Gävle musei vänner har fem workshops i slöjd och konst ägt rum i museets stora ateljé med verksamma konstnärer och konsthantverkare.

Först ut i april var Margit Kristoffersson, slöjdare från Gästrikland med gedigen kunskap och erfarenhet av ullhantverk.

I maj hölls en serietecknarworkshop med Gustaf Lord, illustratör. Gustaf har bland annat illustrerat Yumi & Tomus böcker samt böckerna om Dillstalgan av Hedda och Jens Lapidus. Under workshopen lärde Gustaf ut grunderna för nybörjaren och mer avancerade knep för den erfarna tecknaren.

Under hösten har Olors-Kristin, slöjdare och konsthantverkare, hållit en workshop med materialet näver, där deltagarna skapade näveraskar. Olors-Kristin har även hållit ett föredrag i hörsalen samt genom åren arbetat utifrån föremål från museets samlingar. Temat på föredraget var hennes eget skapande utifrån vår gemensamma historia.

Konstnären och pedagogen Mari Jäderberg gav gamla leksaker nytt liv – genom sammanfogande av trasiga leksaker byggdes nya fantasieggande kreaturer. En återkommande och populär workshop som Mari hållit flertalet gånger.

Valter Johansson, konstnär och medlem i ateljékollektivet Himlavalvet i Gävle, skapade tillsammans med deltagarna masker. Från koncept till färdig mask, med återbruk av material som ofta finns tillgängliga i vardagen och hemmet.

Övrigt

Ett skapande skola-program för årskurs 5 genomfördes i februari. Ett tiotal klasser besökte museet för visning och skapande tillsammans med konstnärer på temat skog.

En fäboddag på Häckelsängs fäbodar arrangerades den 6 juli med visning av den kultur- och naturhistoriska miljön. Läns museet bidrog med hantverk, sagor och sägner samt lekar från förr, i ett samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg och Häckelsängscirkeln.

Den 3 juli var det 500-årsjubileum av Hanebo hembygdsgårds härbre. Byggnadsantikvarie Daniel Olsson och timmerman Martin Karlsson berättade om den unika byggnaden och radio P4 Gävleborg gjorde ett inslag. Ett evenemang i samarbete med Hanebo hembygdsförening och Lassas byggnadsvård.

Länsmuseets utomhusmiljö

I länsmuseets trädgård och grönyta pågår en långsiktig uppbyggnad av en pedagogisk fysisk plats - på temat kulturmiljö. År 2022 placerades några trädjur ut, älskade av barn som befinner sig på platsen. I maj kom äntligen huset, en röd stuga som är inspirerad av hälsingegårdar. Insidan dekorerades av konstnären Erik Olof Wiklund från Alfta. Idén med utomhusmiljön är att sänka tröskeln in till museet och verka för att fler barn och familjer rör sig runt och i museet. En utmaning är vandalism och klotter på både hus och trädjur. Öppningen av detta lilla hus är planerad till våren 2024.

Samlingsförvaltning

Kunskapsuppbyggnad

År 2005 tog Läns museet Gävleborg emot en donation av Malaco Leaf AB från företaget F. Ahlgrens tekniska fabrik i Gävle. Materialet innehåller cirka 500 hyllmeter arkivmaterial och 200 hyllmeter föremål, skåp med tryckt material, reklamfilmer, fotografier och personarkiv. Största delen av materialet är inte registrerat och digitaliserat. Med externt stöd har ett projekt för övergripande inventering, registrering och digitalisering påbörjats. Projektet syftar till att tillgängliggöra Ahlgrens-samlingen externt för allmänhet och forskare. Under år 2023 har 865 objekt rengjorts, registrerats i databas, fotograferats, digitaliserats på DigitaltMuseum samt fått en ordnad placering i magasinet.

Basutställningen Gefle Porslin & Bo Fajans som öppnade 2023 är resultatet av ett stort kunskapsuppbyggnadsprojekt där såväl nya föremål förvärvades som ny kunskap om Gefle Porslin & Bo Fajans samt samlingen byggdes upp. Utställningen Minerad Terräng? som öppnade i december är resultatet av en kunskapsuppbyggnad om de verk som förvärvats till museets samlingar under de senaste 12 åren.

Övrigt

Gefle Dagblad publicerar återkommande artiklar om något ur läns museets samlingar. Det kan handla om ett föremål, ett foto eller något annat. Under året publicerades tjugoåtta artiklar. Vid några tillfällen hörde läsare av sig till museet med uppskattning eller för att delge ytterligare information och egna anekdoter kring artiklarnas teman. En serie inslag i P4 Gävleborg Magasinet berättade om läns museets samlingar, även detta var ett sätt att finna nya vägar att nå ut med museets kunskap, samlingar och berättelser.

Förvärv 2023

Konstsamlingen har utökats under året med bland annat oljemålningen Renhjorden av Lars Pirak, en litografi av Roj Friberg, skulpturen Älgen i gjutjärn/glas av Emelie Farkas, Salad Hilowles Tre morianer samt tre skulpturer i lin från serien Fragile av Karin Amnå Lindberg. Dessa verk presenterades i förvärvsutställningen Minerad Terräng? som öppnade i december 2023.

Föremål från Gefle Porslin och Bo Fajans står för majoriteten av förvärven sett till mängd, detta för att komplettera och utöka samlingen med anledning av den nya basutställningen med keramik i museet.

Se bilaga 4: Förvärv till samlingarna 2023.

Utlån och deposition.

Ett sätt att göra samlingarna tillgängliga är via utlån. Länsmuseet Gävleborg lånar ut föremål ur samlingarna till såväl externa utställningar som till olika aktörer inom Gävleborgs län. Föremål ur Länsmuseet Gävleborgs samlingar finns utlånade inom länet på museer, kommuner, myndigheter och högskola. Under året har flera utlån bidragit till att synliggöra samlingarna nationellt med utlån till bland annat Göteborgs konstmuseums utställning Den underbara färgen och Sven Harrys konstmuseums utställning Tomteparaden.

Länsmuseet har även haft internationella utlån under år 2023. Den märkliga glödpannan från Hamrånge, tillverkad runt år 800 någonstans i Mellanöstern och med en inskrift på arabiska, är världsunik och en av länsmuseets stora märkvärdigheter. Den lånades därför ut till en stor utställning, The Normans. Migrants. Conquerors. Innovators, från den 14 april till och med den 13 augusti 2023 på Reunion des Musées Métropolitains i Rouen, Frankrike.

Ändamålsenliga magasin

En viktig del av arbetet med att förebygga skador på föremål är att se till att samlingarna förvaras i ändamålsenliga magasin. Under 2023 har Länsmuseet gjort uppföljning till den förstudie som genomfördes 2022. Uppföljningen av förstudien belyser behovet av nya ändamålsenliga magasinlokaler ur såväl arbetsmiljö- som samlingsförvaltningsperspektiv. Under året har länsmuseet genomfört vissa arbetsmiljöförbättringar i en av magasinlokalerna. Arbetet med att förbättra i befintliga magasinlokaler samt utreda nya permanenta magasin till samlingarna kommer att fortsätta under år 2024.

Kulturmiljö

Länsmuseet verkar för att länets kulturmiljöer ska tas till vara som en källa till kunskap och upplevelse. En viktig uppgift i museets kulturmiljöarbete är därför att stödja och inspirera till bevarande av den befintliga bebyggelsens karaktärsdrag. Inom arkeologi görs arkeologiska undersökningar som bidrar till fördjupad kunskap om länets historia.

Kulturmiljöavdelningen har utfört ett stort antal arbeten på uppdrag från kommuner, församlingar, privatpersoner och företag, som bidragit till kunskapsuppbyggnad kring byggnader, miljöer och fornlämningar i Gävleborgs län. Arbetena har avrapporterats i rapporter och PM. År 2023 sammanställdes 38 rapporter som finns att ladda ner från museets hemsida under fliken Kulturmiljö - länsmuseets rapportserie.

Under året har kulturmiljöavdelningen svarat på drygt 30 remisser, i första hand angående planer och bygglov från länets kommuner. En lite ovanlig remiss som länsmuseet besvarade rörde en utredning som Jamtli har utfört om äldre gravvårdar av trä, vilken är tänkt att fungera som en nationell handledning i bevarandefrågor som rör äldre trägravvårdar.

En viktig uppgift för museets arkeologer och byggnadsantikvarier är att kontinuerligt ge råd via e-post, telefon och vid besök till privatpersoner, föreningar, församlingar, skogsbolag och företag angående fornlämningar, byggnadsvård samt bebyggelsehistoria. Länsmuseet Gävleborg lyfter i olika sammanhang fram värdet av att i första hand bevara äldre byggnader och byggnadsdelar framför rivning och ovarsamma ombyggnationer. Förutom vinsten av att våra kulturvärden på så vis bevaras så försöker museet alltmer knyta miljöaspekter till förhållningsättet.

För mer information om kulturmiljöavdelningens arbete se bilaga 6.

Digital närvaro

Med live-visningar, information om evenemang och pågående utställningar blandat med seriösa samt humoristiska inlägg har läns museets tre plattformar inom sociala medier: Facebook, Instagram samt Youtube, haft fortsatt god ökning av följare och spridning (se Bilaga 1: Besöksstatistik). Under året producerades och släpptes 5 ljudinspelningar i pod-format där verksamheten på olika sätt uppmärksammats (arkeologi, samlingsförvaltning, om Hedvig Ulfsparré samt keramiken med fokus på Gefle Porslin och Bo Fajans). Den omfattande arbetsinsatsen i relation till antal lyssningar ledde dock till att pod-projektet bromsades in under andra halvan av året, men de producerade avsnitten finns kvar och tillgängliga.

I arbetet med att tillgängliggöra samlingarna är digital tillgänglighet och sökbarhet en viktig del. När föremål registrerats i samlingsförvaltningssystemet Primus publiceras de på DigitaltMuseum, som är tillgängligt via museets webbplats. Under år 2023 studerade 99 962 användare 244 852 digitalt tillgängliga objekt i DigitaltMuseum.

Under 2023 har ett flertal videoproduktioner med anknytning till kulturmiljö nått våra följare digitalt: Skogskyrkogården i Åmot, Neonskyltar samt Vattentornet i Ljusdal. Nämnvärt är att videon med Fiskaren från Bönan från 2022, med Sture Nordin, fortsättningsvis har gått bra under 2023 och är uppe i över 17 600 visningar (7 141 visningar vid årsskiftet 22/23).

Med den digitala närvaron arbetar läns museet aktivt och med varierande metoder för att lyfta alla delar i verksamheten. Detta är ett sätt att öka intresset och kunskapen kring det gemensamma kulturarvet, regionalt som nationellt.

Förvaltningsberättelse

Verksamhet

Information om verksamheten

Stiftelsens ändamål är att förvalta stiftelsens samlingar, arkiv, byggnader och depositioner med mera och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom Gävleborgs län bedriva och främja kulturminnesvård på det kulturhistoriska området, utställnings-, konsthundnings- och pedagogisk verksamhet samt utveckla och förnya metoder härför.

Stiftelsen Läns museet Gävleborg tillfördes samlingar och byggnad i samband med en permutation 1978. Tillgångarna hade ursprungligen donerats genom gåva av John och Antonie Rettig till Gefle stad. Som en anpassning till stiftelselagen och för att ge en rättvisande bild bokfördes tillförd egendom till ett försiktigt beräknat marknadsvärde omvandlat till 1978 års prisnivå. Samlingarna åsattes ett värde av 10 mnkr och byggnaden ett värde av 3 mnkr. Tillgångarna utgör stiftelsens grundkapital.

Stiftelsens säte är i Gävle.

Flerårsöversikt

	2023	2022	2021	2020
(tkr)				
Soliditet	63,7	61,6	58,9	62,0
Balansomslutning	27 095	27 484	28 179	25 101
Eget kapital	17 259	16 921	16 594	15 560

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret

Verksamhetsbidraget från Region Gävleborg har år 2023 räknats upp med 2,27% jämfört med 2022 års nivå, vilket är 2,94%-enheter mindre jämfört med föregående års uppräknning.

Under 2023 hade Läns museet drygt 76 000 besökare i museibygnaden, vilket är ett nytt rekord! Det stora antalet föredrag, visningar och vernissager har bidragit till en ökad försäljning i museets butik och café.

Avdelningen för kulturmiljö hade återigen ett mycket bra verksamhetsår med många nya uppdrag och projekt inom arkeologi och byggnadsvård. Under året har läns museet mottagit elstöd på 156 331 kr, vilket, tillsammans med en sänkning av avgifter för ITP2 ålders- och familjepension hos Alecta med hela 40%, har bidragit till museets positiva rörelseresultat.

Läns museet Gävleborg genomgick 2023 en del organisationsförändringar. Samtidigt fortsatte arbetet med att hålla kostnader nere och optimera resursutnyttjandet inom verksamheten.

Värdepappersportföljen hanteras från och med år 2016 genom diskretionär förvaltning. Efter återhämtningen i slutet av 2020 från Coronafallet hade portföljen två bra tillväxtår, men under 2023 hade portföljen en svagare utveckling med en återhämtning i slutet av året.

Från och med 1 januari 2021 tillämpar Läns museet Gävleborg omsättningsmodellen inklusive direkta bidrag för beräkningen av fördelnings- och avdragsnycklar för ingående moms på de gemensamma kostnaderna.

Stiftelsen Läns museet Gävleborgs ekonomi är fortsatt i balans.

Förändringar i eget kapital

Förändringar i eget kapital

	Ändamåls bestämda medel	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Eget kapital 2022-01-01	3 042 452	13 000 000	551 382	16 593 834
Årets resultat			259 324	259 324
Ändamålsbestämt	67 515			67 515
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år				
Eget kapital 2022-12-31	3 109 967	13 000 000	810 706	16 920 673
Årets resultat			385 453	385 453
Ändamålsbestämt	-47 453			-47 453
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år				
Eget kapital 2023-12-31	3 062 514	13 000 000	1 196 159	17 258 673

För Stiftelsen Länsmuseum i Gävleborg ekonomi i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning jämte noter.

Resultaträkning

Resultaträkning	Not	2023-12-31	2022-12-31
Verksamhetsintäkter			
Verksamhetsbidrag Region Gävleborg		20 279 000	19 828 000
Övriga bidrag	2	3 253 878	3 508 235
Uppdragsintäkter		4 150 476	4 373 390
Övriga intäkter		1 375 522	2 708 295
Summa verksamhetsintäkter		29 058 876	30 417 920
Verksamhetskostnader			
Fastighetskostnader		-4 940 375	-5 356 681
Övriga externa kostnader		-6 270 818	-7 176 946
Personalkostnader	3	-17 409 713	-17 718 846
Avskrivningar	4,5	-204 346	-188 487
Summa verksamhetskostnader		-28 825 252	-30 440 960
Verksamhetsresultat		233 624	-23 040
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper som är anläggningstillgångar		64 587	270 060
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		87 322	12 304
Räntekostnader och liknande resultatposter		-80	0
Summa finansiella intäkter och kostnader		151 829	282 364
Årets resultat		385 453	259 324

Balansräkning

Balansräkning	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnad	4	2 790 000	2 820 000
Inventarier och installationer	5	944 244	868 840
Samlingar	6	10 000 000	10 000 000
		<u>13 734 244</u>	<u>13 688 840</u>
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7	6 999 929	6 980 524
		<u>6 999 929</u>	<u>6 980 524</u>
Summa anläggningstillgångar		20 734 173	20 669 364
Omsättningstillgångar			
<u>Varulager</u>			
Handelsvaror		174 756	179 568
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		1 196 108	1 484 160
Övriga fordringar		309 839	16 323
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 180 681	1 116 756
Upparbetad men ej fakturerad intäkt		1 465 525	1 558 800
		<u>4 152 153</u>	<u>4 176 039</u>
<u>Kassa och bank</u>		2 033 654	2 458 993
Summa omsättningstillgångar		6 360 563	6 814 600
Summa tillgångar		27 094 736	27 483 964

EGET KAPITAL OCH SKULDER	Not	2023-12-31	2022-12-31
Eget kapital och fonder			
Ändamålsbestämda medel		3 062 514	3 109 967
Bundet eget kapital		13 000 000	13 000 000
Balanserat resultat		810 706	551 382
Årets resultat		385 453	259 324
Summa eget kapital och fonder		17 258 673	16 920 673
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit	8	0	0
Leverantörsskulder		667 004	827 812
Övriga kortfristiga skulder		536 785	776 833
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		3 518 322	3 406 723
Fakturerad men ej upparbetad intäkt		5 113 952	5 551 923
Summa kortfristiga skulder		9 836 063	10 563 291
Summa eget kapital och skulder		27 094 736	27 483 964

Redovisningsprinciper och noter

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER OCH NOTER

Stiftelsen Länsmuseum Gävleborg upprättar årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter

Bidrag

Bidrag redovisas i den period som det erhållna bidraget avser.

Uppdragsintäkter

För tjänsteuppdrag till fast pris redovisas de inkomster och utgifter som är hänförliga till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett uppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av beställaren. En befarad förlust på ett uppdrag redovisas omgående som kostnad.

För tjänsteuppdrag på löpande räkning redovisas inkomsten som är hänförlig till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas.

Övriga intäkter

Avser intäkter från café- och butiksförsäljning, visningar, programintäkter, depositionsavgifter samt uthyrning av lokaler och parkeringsplatser.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

I byggnadens redovisade värde har offentliga bidrag reducerat anskaffningsvärdet avseende förvärv som är hänförliga till om-, till- och nybyggnation av byggnaden.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Stiftelsens mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnad 100 år

Inventarier 5–10 år

Samlingar har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, leverantörsskulder, och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och stiftelsen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Posten består huvudsakligen av fonder i en värdepappersportfölj som hanteras genom diskretionär förvaltning. Innehaven innehåller på lång sikt. Tillgångar redovisas inledningsvis anskaffningsvärde. Därefter redovisas de till anskaffningsvärde med bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedömer stiftelsen om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov i någon utav de finansiella anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående. Nedskrivning redovisas i resultaträkningsposten Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar. Nedskrivningsbehovet prövas för värdepappersportföljens värde.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar: Kortfristiga ersättningar i stiftelsen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro och sjukvård. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Not 2 Övriga bidragsfördelning	2023-12-31	2022-12-31
I posten ingår bidrag från:		
Lönebidrag Arbetsförmedlingen	876 819	855 130
Gästriklandsfonden	1 048 000	998 000
Riksantikvarieämbetet	483 846	536 062
Region Gävleborg	20 000	255 000
Länsstyrelsen Gävleborg	240 763	462 000
Elstöd	156 331	0
Övrigt	428 119	402 043
Summa	3 253 878	3 508 235

Not 3 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Medelantal anställda	2023-12-31	2022-12-31
Kvinnor	19	20
Män	8	8
Totalt	27	28

Not 4 Byggnad	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	19 143 949	19 143 949
Årets anskaffning	0	0
Erhållna offentliga bidrag	0	0
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	19 143 949	19 143 949

Ingående ackumulerade avskrivningar	-16 323 949	-16 293 949
Årets avskrivningar	-30 000	-30 000
Utgående ackumulerade avskrivningar	-16 353 949	-16 323 949

Utgående restvärde enligt plan	2 790 000	2 820 000
---------------------------------------	------------------	------------------

Not 5 Inventarier och installationer	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 805 548	2 677 648
Inköp	249 750	244 900
Försäljningar och utrangeringar	-85 950	-117 000
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	2 969 348	2 805 548

Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 936 708	-1 871 821
Årets avskrivningar	-174 346	-158 487
Försäljningar och utrangeringar	85 950	93 600
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 025 104	-1 936 708

Utgående restvärde enligt plan	944 244	868 840
---------------------------------------	----------------	----------------

Not 6 Samlingar	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	10 000 000	10 000 000
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	10 000 000	10 000 000
Utgående restvärde enligt plan	10 000 000	10 000 000
Not 7 Andra långfristiga värdepapper	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 980 524	6 732 524
Tillkommande värdepapper	2 351 282	3 697 895
Avgående värdepapper	-2 331 877	-3 449 895
Utgående anskaffningsvärden	6 999 929	6 980 524
Marknadsvärde aktier och värdepapper	7 759 706	7 172 175
Not 8 Checkräkningskredit	2023-12-31	2022-12-31
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	6 000 000	6 000 000

Förvaltade stiftelser

FÖRVALTADE STIFTELSE 2023-01-01 -- 2023-12-31

Länsmuseets stipendiefond för barn- och ungdomsverksamhet
Dagmar och Philibert Humblas stiftelse

Förvaltade stiftelsers tillgångar	Not	2023-12-31	2022-12-31
Bank, Stipendiefond		7 924	7 016
Bank, Humblas stiftelse		92 977	63 925
Fonder, Stipendiefond		64 902	64 902
Fonder, Humblas stiftelse		554 950	554 950
Summa		720 753	690 793

Förvaltade stiftelsers skulder och kapital

Stipendiefonden	1	64 926	64 926
Stipendiefonden, avkastning		7 900	6 992
Humblas stiftelse	1	554 950	554 950
Humblas stiftelse, avkastning	1	92 977	32 296
Summa		720 753	690 793

Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Not 1 Förändring stiftelsekapitalet	Ingående balans	lanspr.tag. av fond	Avkastn. kapital	Utgående balans
Stipendiefond	71 918	-3 000	3 908	72 826
Humblas stiftelse	618 875		29 052	647 927
	690 793		32 960	720 753

Underskrifter

Styrelsens underskrifter

Gävle den 14 mars 2024

Owe Norberg, ordförande. Utsedd av Gästrik-Hälsinge Hembygdsförbund

Mats Kolarby (S), vice ordf. Utsedd av Region Gävleborg

Irene Bogren (S). Utsedd av Region Gävleborg

Roger Hedlund (SD). Utsedd av Region Gävleborg

Stefan Embretsen (SD). Utsedd av Region Gävleborg

Maria Molin (M). Utsedd av Region Gävleborg

Carmen Lundkvist (L). Utsedd av Gävle kommun

Revisorers underskrift:

Min revisionsberättelse har angivits 2024-03-

Daniel Ageflod
Auktoriserad revisor
Er Revision i Gävle AB

Min revisionsberättelse har angivits 2024-03-

Fredrik Åberg Jönsson
Förtroendevald revisor, utsedd av Region Gävleborg

Revisionsberättelse

Sida avsatt för revisionsberättelse 1(4)

Sida avsatt för revisionsberättelse 2(4)

Sida avsatt för revisionsberättelse 3(4)

Sida avsatt för revisionsberättelse 4(4)

Bilaga 1: Besöksstatistik 2023

BESÖKSANTAL	2023	2022	2021
Besökare i museet (samt utomhusmiljö)	76 042	59 233	35 088
Varav besökare 0-18 år	22 128	18 261	5 146

PROGRAMVERKSAMHET (ANTAL TILLFÄLLEN) - KOMMUNVIS*	2023	2022	2021
Bollnäs	6	52	12
Gävle*	109	10	53
Hofors	23	0	3
Hudiksvall	26	2	17
Ljusdal	36	6	46
Nordanstig	6	0	8
Ockelbo	6	1	10
Ovanåker	6	1	5
Sandviken	1	0	12
Söderhamn	13	3	10
Utanför länet	5	0	0
Summa	375	75	176

* Kulturmiljöavdelningens rådgivning till privatpersoner, myndigheter och skogsbolag är inräknad i 2023.

PROGRAMAKTIVITETER - BARN OCH UNGA	2023	2022	2021
Programaktiviteter för barn och unga (0-18 år)	20	10	12

UTSTÄLLNINGAR KOMMUNVIS	2023	2022	2021
Bollnäs	1	1	0
Gävle	22	17	19
Hofors	0	1	2
Hudiksvall	0	1	0
Ljusdal	0	1	0
Nordanstig	0	1	2
Ockelbo	0	0	1
Ovanåker	3	0	1
Sandviken	1	1	1
Söderhamn	3	0	0
Utanför länet	2	0	0
Summa	32	20	25

UTSTÄLLNINGAR - BARN OCH UNGA	2023	2022	2021
Antal utställningar för barn och unga (0-18 år)	12	11	15

SKOLBESÖK (antal personer)	2023	2022	2021
Bokade skolbesök, antal personer	2 785	#	427
Obokade skolbesök, antal personer	1 473	#	562
Totalt antal personer	4 258	2 706	989

BESÖKARE/FÖLJARE SOCIALA MEDIER	2023	2022	2021
Länsmuseet Gävleborgs hemsida (sidvisningar)	138 869	137 927	118 616
DigitaltMuseum (objektsvisningar)	244 852	380 316	267 245
Facebook – följare	4 745	4 227	3 370
Facebook - störst räckvidd för enskilt inlägg	37 556	29 940	9 148
Instagram – följare	3 260	2 841	2 561
Instagram – räckvidd på kontot	31 000	#	#
Instagram – total räckvidd alla inlägg	305 005	193 915	#
Youtube, Vimeo (visningar)	56 488	130 742	17 200
Antal deltagare i digitala arrangemang	6 252	3 566	30 825

Bilaga 2: Personal 2023

Tillsvidareanställda och visstidsanställda.

Museichef och stab

Lindholm Öjmyr Hans	museichef
Westlund Jonas	tf museichef
Kolarby Mats	tf museichef
Norberg Owe	tf museichef
Bergman Christina	ekonomiadministratör
Holst Lisa	chefssekreterare
Svensson Victoria	ekonom

Kulturmiljö

Björck Maria	avdelningschef
Löjdström Frida	arkeolog
Westrin Kerstin	arkeolog
Widerberg Andreas	arkeolog
Hellgren Anna	arkeolog
Olsson Daniel	byggnadsantikvarie
Olsson Ulrika	byggnadsantikvarie

Kommunikation och publika möten

Westlund Jonas	avdelningschef
Zachrisson, David	museitekniker
Söderström Hans	museitekniker
Brink Lars	medieproducent
Sandkvist Cassandra	digital kommunikatör
Österberg Eva	samordnare kundservice
Sandström Emelie	publikvärd
Nilsson Lina	publikvärd
Sjöström Hedvig Rasmus	publikvärd
Sjöström Thomas	publikvärd
Ceder Lisa	publikvärd
Törnberg Samael	publikvärd

Samlingar och lärande

Williams Annika	avdelningschef
Lindholm Öjmyr Hans	tf avdelningschef
Börjeson Ann-Christine	antikvarie
Jelicic Anna	antikvarie
Jeppesen Beatrice	arkivassistent
Larsdotter Anna	arkivarie
Jakobson Tomas	museiassistent
Påhlman Ann-Christin	museiassistent
Weston Wärn Åsa	museiassistent
Grundvig Bengt	museiassistent

Nilsson Elinor	museiassistent
Lindkvist Kristina	konstintendent
Broström Ingela	pedagog/intendent
Jönsson Linke Ingela	pedagog/intendent
Olinder Elisabet	pedagog/intendent världsarvspedagogik
Schill Richard	pedagog/intendent
Ellström Norregård Hannah	pedagog/intendent

Bilaga 3: Utställningar 2023

Utställningar i museet:

Margareta Perssons pepparkakshus	27 november 2022 – 13 januari 2023
Nordiska fjällboskap igår, idag och imorgon	29 oktober 2022 – 5 februari 2023
Ockelbo – en skoterhistoria	14 januari – 19 mars
Krås & Krona <i>Emelie Farkas</i>	4 mars – 26 mars
Gefle Porslin & Bo Fajans [<i>Basutställning</i>]	7 juni – tills vidare
Kungliga besök i Gävleborg – 50 år på tronen	4 mars – 3 september
Kuriosakabinett – Magasinets Hemligheter	1 april – 3 september
JAGPORTRÄTT Kulturskolans vårsalong	19 april – 14 maj
50 år på Folkparken – Från Charlie Parker till Kent	12 maj – 3 september
Världsarvsvykort	23 maj – 1 augusti
Fantasia- Nya världar <i>Rapatac</i>	8 augusti – 3 september
Skogsfinnar	11 september – 15 oktober
Ropen skall: rovor åt alla! <i>Sara Erkers</i>	23 september – 5 november
Standaret från IWSA	23 september – 5 november
HOME <i>Sara Khayat</i>	7 oktober - 5 november
Gävle Fotomaraton 2023: Utställningen	25 november – 14 januari 2024
Minerad Terräng?	16 december – 7 april 2024

Sveriges största pepparkakshus <i>Erik Olof Wiklund</i>	3 december – 14 januari 2024
Sommargäst på Limökungens Ö	28 oktober – 14 januari 2023

Utställningar utanför museet:

Finska krigsbarn	Söderhamns bibliotek	24 februari – 19 mars
Under ytan	Tingsryds bibliotek	6 mars – 23 april
Ohtsedidh	Vadstena klostermuseum	17 mars – 19 juni
Idag är jag Rom	Söderhamns bibliotek	3 april – 30 april
Vem är jag?	Tallbo, Ecke Hedbergs konstnärshem, Järbo	20 maj – 11 juni
Extra Allt	(Solviksskolan Ludvika)	22 maj – 11 juni
Strömvallen 100 år av idrott och historia	Gävle, I samarbete med Strömvallen fotboll	3 juni - pågående
Ohtsedidh	Träslottet i Arbrå	21 juni – 13 augusti
Ohtsedidh	Söderhamns bibliotek	25 september – 23 oktober
Finska krigsbarn	Harmångers bibliotek	18 september – 19 oktober
Finska krigsbarn	Gävle, Andersberg, i samarbete med Skottes musikteater	2 november – 2 november
Jakthundar, Johan Von Holst*	Edsbyns museum och bibliotek	2023
7 konstverk av Seyda*	Edsbyns museum och bibliotek	2023
3 Skeppstavor*	Edsbyns museum och bibliotek	2023

*Under året visas konst ur Läns museet Gävleborgs samlingar på Edsbyns museum och bibliotek i en mindre satellitutställning.

Bilaga 4: Förvärv till samlingarna 2023

- 13 volymer med fotografier och negativ, 9 volymer företagshandlingar 1876–1967,
2 volymer tidningsklipp 1924–1957, från arkivbildare Bobergs Fajansfabrik AB.
Gåva av Gävle Kommunarkiv. Förvärv genom gåva.
- Byxdress med batiktryck, 1970-talet. Byxdressen sydd av konstnären och keramikern Ester Lundvik, Gävle. Förvärv genom gåva.
Gåva av Barbro Sollbe, Gävle.
GM43393.
- Brandspruta från kvarteret Pillau, Gävle.
Gåva av Inger Carlsson, Gävle. Förvärv genom gåva.
GM43392.
- Sju kaffegods inkl. en assiätt, från Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Öjvind Englund, Gävle. . Förvärv genom gåva.
GM43381 – GM43388.
- Figurin/skulptur *Cirkushäst*, Gefle Porslinsfabrik, Lillemor Mannerheim.
Gåva av Göran Larsson, Fagersta. Förvärv genom gåva.
GM43222.
- Konserveringsapparat från Gävle Galvan.
Gåva av Ingemar Nord, tidigare försäljningschef vid Gävle Galvan.
Förvärv genom gåva.
GM43379.
- Bricka till likörset, Bo Fajans.
Gåva av Anki Börjeson. Förvärv genom gåva.
GM43325.
- Askfat, Gefle Porslinsfabrik, Arthur Percy.
Köp från Tradera. Förvärv genom inköp.
GM43326.
- Tekanna, Bo Fajans, Christina Fiedler.
Köp från Auctionet. Förvärv genom inköp.
GM43152.
- Figurin *Tjur*, Bo Fajans, Tom Wilson.
Köp från Tradera. Förvärv genom inköp.
GM43323.
- Åtta konstverk av konstnär Harald Jürissaar och en målning av Johnny Millar.
Gåva av Birgitta Prins, Högsby. Förvärv genom gåva.
GM43315 – GM43322.

- Elva keramikföremål från Bo Fajans och Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Rose-Marie Carlsson, Göteborg. Förvärv genom gåva.
GM43119 – GM43129.
- 15 glasnegativ, bilder i reklamsyfte för Hellqvist Bageri i Valbo i början av förra seklet. Gåva av Ove Wall, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Gräddkanna samt sockerskål, *Standard*, Gefle Porslinsfabrik, Berit Ternell.
Köp av Ingemar Lundgren, Gävle. Förvärv genom inköp.
- Djup tallrik, *Atos*. Gefle Porslinsfabrik, Helmer Ringström.
Bonbonjär, Gefle Porslinsfabrik, Willy Wessely.
Assiett till kaffe/teservis, *Karelia*. Gefle Porslinsfabrik. Arthur Percy.
Askfat, turkos glasyr, Arthur Percy, Gefle Porslinsfabrik.
Ljusstake, Bo Fajans, turkos glasyr, 1950-tal.
Gåva av Öjvind Englund, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Kvittoburk, *Randi*, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Kristina och Mats Lindkvist, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Minnestallrik, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Uno och Gunilla Norrbelius, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Ytterkruka, Bo Fajans, Eva Jancke-Björk.
Gåva av Betlehems kyrkan, via Anders Svedlund, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Askfat i form av studentmössa, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Björn Holm, Eskilstuna. Förvärv genom gåva.
- Barntallrik *Hobby*, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Rose och Björn Hörnell, Valbo. Förvärv genom gåva.
- 3 målningar, *Självporträtt*, *Mor sitter modell* och *Anna själv tredje med ande och gubbe* av Pär Kock.
Gåva av Pär Kock, Gävle. Förvärv genom gåva.
GM43451 – GM43453.
- Tallrik *Paris*, Gefle Porslinsfabrik, glöggmugg, Bo Fajans.
Gåva av Inger Carlsson, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Teburk, Maggie Wibom, Bo Fajans.
Köp av Anders Karlberg, Stockholm. Förvärv genom inköp.
- TV-kopp, Gefle Porslinsfabrik.
Köp av Anund Österlund, Täby. Förvärv genom inköp.
- Fat till såsnipa *Pigg*, barntallrik, tegods *Viol*, kaffegods *Maria*, tegods *Berit*, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Benny Movarp, Falun. Förvärv genom gåva.
- Kaffegods *Gavott*, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Benny Movarp, Falun. Förvärv genom gåva.

- Skrivbordsunderlägg av marmor, Hedvig Ulfsparre.
Gåva av Öjvind Englund, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Målning av konstnär Lars Pirak, Renhjorden, 1984.
Köp av Kristina Lindkvist. Förvärv genom inköp.
GM43431.
- Litografi av Roy Friberg.
Gåva av Kristina Lindkvist, Gävle. Förvärv genom gåva.
GM43430.
- Kaffegods *Bimbo*, skål *Safir* samt kaffegods *Krokus*, Gefle Porslinsfabrik.
Gåva av Elisabeth Westberg, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Ljus tillverkade vid Elfströms tekniska fabrik.
Gåva av Anders Ehrfeldt, Gävle. Förvärv genom gåva.
- Fat i chamotte, Bo Fajans.
Gåva av Benny Movarp, Falun. Förvärv genom gåva.
- 2 figuriner, *Pang* och *Dang*, Gefle Porslinsfabrik, Dorothy Clough.
Gåva av Karl-Axel och Solveig Axelsson. Förvärv genom gåva.
- Arkivmaterial Thyra Grafströms ateljé.
Gåva av Staffan Sjöberg, Thomas Sjöberg, Peter Sundén och Birgitta Sundén,
Stockholm. Förvärv genom gåva.
- 2 negativ, flygfoton, Åmots bruk.
Gåva av Östergötlands museum. Förvärv genom gåva.
- Skulptur *Fragile*, Karin Amnå-Lindberg.
Köp av Karin Amnå-Lindberg, Järvsta. Förvärv genom inköp.
GM43428.
- Skulptur *Älgen*, Emelie Farkas.
Gåva av Gävle musei vänner. Förvärv genom gåva.
GM43427.
- Tre medaljonger, konstverk, *Tre morianer*, Salad Hilowle.
Köp av Salad Hilowle. Förvärv genom inköp.
GM43429.

Bilaga 5: Styrelseuppdrag och samrådsgrupper 2023

ABM-gruppen i Gävle
ABM chefsgrupp Gävle
BAF Byggnadsantikvarieföreningen
Den oberoende kommittén för främjandet av Ljusdals municipalsamhälles framskridande
Föreningen Fängelsemuseet i Gävle
Gruppen för barnkultur inom Gävleborgs län
Referensgrupp för RAPATAC Sandvikens projekt 'Somewhere in Sandviken'
Gästrike-Hälsinge hembygdsförbund
Gävle City marknadsgrupp
Gävle musei vänner
Gävlekeramikens vänner
Kulturstaden Gävle
Optic-X Residensprogram
Hälsingegårdar, samrådsgruppen om forskning och kunskapsuppbyggnad
Landsantikvarieföreningen
MUSAD
Samordningsgruppen för grävärenden i Gävle Kommun
Samrådsgruppen för kyrkliga kulturminnen i Uppsala stift
Stiftelsen Ecke Hedbergs konstnärhem Tallbo
Stiftelsen Per Erikssons och Hedvig Ulfsparrs donationsfond, Gästriklandsfonden
Styrgruppen kulturhistoriska skyltar i Gävle kommun
Referensgrupp för Axmar bruk
Referensgrupp Forsbacka bruk
Jurymedlem Världsarvsstipendium/residens
Världsarvsrådet, Världsarvet hälsingegårdar
Hälsingegårdar, samrådsgruppen om forskning och kunskapsuppbyggnad

Bilaga 6: Kulturmiljö

Större projekt och uppdrag inom arkeologi och byggnadsvård

I början av året levererades fem delrapporter på totalt 256 sidor till länsstyrelsen. Det avser en kulturmiljöinventering, som museet gjorde under sommarhalvåret 2022, av totalt 33 dammar och tre vattenkraftverk i Hudiksvall, Ljusdal och Ånges kommuner. Underlaget ska användas vid omprövning/ nyprövning vid planerade miljöåtgärder som ska ge bättre förutsättningar för fisk, till exempel utrivning av dammar/dammvallar. Minst 12 av objekten kommer att prövas i domstol med bland annat museets rapporter som underlag.

Arkeologisk utredning vid Bönan, Gävle kommun. Utredningen gjordes inför detaljplanläggning. I utredningen påträffades bland annat kolningsgropar, fågelfångstanläggningar och skyttevärn.

Arkeologisk utredning vid Fredriksskans, Gävle kommun. Utredningen gjordes inför detaljplanläggning. I utredningen påträffades bland annat kolningsgropar, röjningsrösen och husgrunder.

Arkeologisk förundersökning av blästplats (järnframställningsplats) i Säversta, Bollnäs kommun. Arbetet gjordes inför byggnation av hus. Vid förundersökningen påträffades en blästugn och delar av ett slaggvarp. En slaggbit har kol-14-daterats till 673–775 e. Kr. det vill säga vendeltid (yngre järnåldern).

Arkeologisk undersökning av kolningsgrop i Stackbo, Gävle kommun. Undersökningen gjordes inför byggnation av kraftledning. Kolningsgropen har kol-14-daterats till 819–905 e. Kr. det vill säga vikingatid (yngre järnåldern).

Sedan juni har arkeologerna i omgångar arbetat med arkeologiska undersökningar i Ersbo. Arbetet sker på uppdrag av Gävle kommun inför det nya industriområde som håller på att etableras. Undersökningarna omfattar ett 20-tal lämningar av olika karaktär och med stor kronologisk spännvidd, från en kolningsgrop som troligen kan dateras till järnåldern till ett torp som har varit bebott en bit in på 1900-talet.

Under året har en mängd mindre arkeologiska undersökningar genomförts inom Gävles medeltida och historiska stadslager. Majoriteten av dessa har utförts i form av schaktningsövervakningar och skett i befintliga schakt, men här och var påträffas spår från Gävle stads förflutna. En mer omfattande undersökning utfördes i kvarteret Springer under augusti och september. Denna har resulterat i ett fyndmaterial som sträcker sig från 1600-talets första hälft till mitten av 1900-talet.

Inom byggnadsvården har flera stora inventerings- och dokumentationsuppdrag utförts under 2023. För tredje året i rad vann länsmuseum upphandlingen kring bebyggelseinventering från Livsmiljö, Gävle kommun. I årets etapp inventerades kulturhistorisk värdefull bebyggelse i Hedesunda, närmare bestämt på Ön och i byarna Kyrkbyn, Kungsgården, Oppåker, Flösta, Haget och Böle. 218 byggnader, fördelade på 84 fastigheter har kategoriserats i tre kulturhistoriska klasser, klass 1–3.

En omfattande kyrkogårdsinventering har länsmuseum utfört på Ljusdals kyrkogård på uppdrag av Ljusnans pastorat. På uppdrag från Svenska kyrkan i Ockelbo har gravvårdsinventeringar utförts på Åmots kyrkogård, vid Bunges kapell, på Skogskyrkogården i Åmot samt på Lingbo kyrkogård och Ockelbo kyrkogård.

Museets byggnadsantikvarier har haft uppdraget att som s.k. antikvarisk medverkan följa, dokumentera och avrapportera ett ovanligt stort antal renoveringsprojekt under året. Ett urval av dessa uppdrag presenteras här. I Trolldalen i Växbo har timmer- och trärenoveringar utförts på linklappen och linskäkten som har vattendrivna verk. Renoveringen har spelat en viktig roll då miljön är öppen för besökare under sommarhalvåret och i flera av linberedningsverken visas processen som linet genomgår innan det spinns till tråd.

Samtliga tak på byggnadsminnet Rosenlöfs tryckerimuseum i Kungsgården har lagts om under året, fina arbeten som inbegriper såväl nyproducerat traditionellt tvåkupigt lertegel men också återanvänt pressat taktegel tillverkat på Nyrönning tegelbruk i Storvik.

I Gävle har första etappen av renovering av murarna kring Staffans kyrka färdigställts. Ett arbete som delvis innebar demontering av befintliga murar och komplettering av lockstenar i kalksten. Murarna har slutligen försetts med ny fog.

Under 2023 har läns museet dokumenterat renoveringarna vid bland annat hembygdsgården Kämpens i Bollnäs och visningsgården Karlsgården i Bondarv i Järvsö, vilka båda har innehållit såväl timmerarbeten som renoveringar av andra träkonstruktioner.

Under 2023 har läns museet även genomfört en förstudie kring uppordnande och katalogisering av de färgsättningsdokumentationer som konservator Per Mattsson, Gävle, har utfört för byggnader och föremål sedan 1970-talets slut. Om medel beviljas är arbetet tänkt att fortsätta i flera etapper under kommande år.

På uppdrag av länsstyrelsen har läns museet producerat innehåll till kulturhistoriska skyltar i länet. Under 2023 har nio helt nyskrivna skyltar färdigställts och lika många äldre tryckts om, vanligtvis efter revideringar så att innehållet är uppdaterat.

För tredje året har läns museet följt och dokumenterat LONA-projektet som Nordanstigs kommun bedriver vid visningsgården Ersk-Mats i Hassela. LONA står för Lokala Naturvårdssatsningar. Projektet, som går ut på att utveckla gårdens traditionella markanvändning genom bland annat röjning, odling, betning och slagning med lie, har hittills lett till ett stort intresse bland gårdens besökare. Ett på många sätt annorlunda och intressant kulturmiljöprojekt att följa.

Under sommaren inventerade museet kulturhistorisk värdefull bebyggelse i Hedesunda, ett uppdrag som vi för tredje året i rad har vunnit anbudet på. Uppdragsgivare är Livsmiljö, Gävle kommun och syftet med inventeringen är att förnya de kulturhistoriska underlagen som kommunen behöver vid bland annat lovprövning.

Rapporterna från Kulturmiljöavdelningen är publicerade på läns museets hemsida under fliken Kulturmiljö - läns museets rapportserie.

Rådgivning

Kommun	Berörda personer	Antal besök/annan kontakt
Bollnäs	9	5
Gävle	16	16
Hofors	1	1
Hudiksvall	38	22
Ljusdal	49	33
Nordanstig	6	5

Ockelbo	1	5
Ovanåker	8	5
Sandviken		
Söderhamn	6	10
Utanför länet	5	5
Totalt		107

Tabell 1. Rådgivning till privatpersoner, myndigheter och skogsbolag.

Remisser

Kommun	Antal remisser
Bollnäs	2
Gävle	3
Hofors	
Hudiksvall	7
Ljusdal	16
Nordanstig	2
Ockelbo	1
Ovanåker	
Sandviken	
Söderhamn	
Utanför länet	1
Ekonomisk zon	1
Totalt	31

Tabell 2. Antal remisser/kommun.